

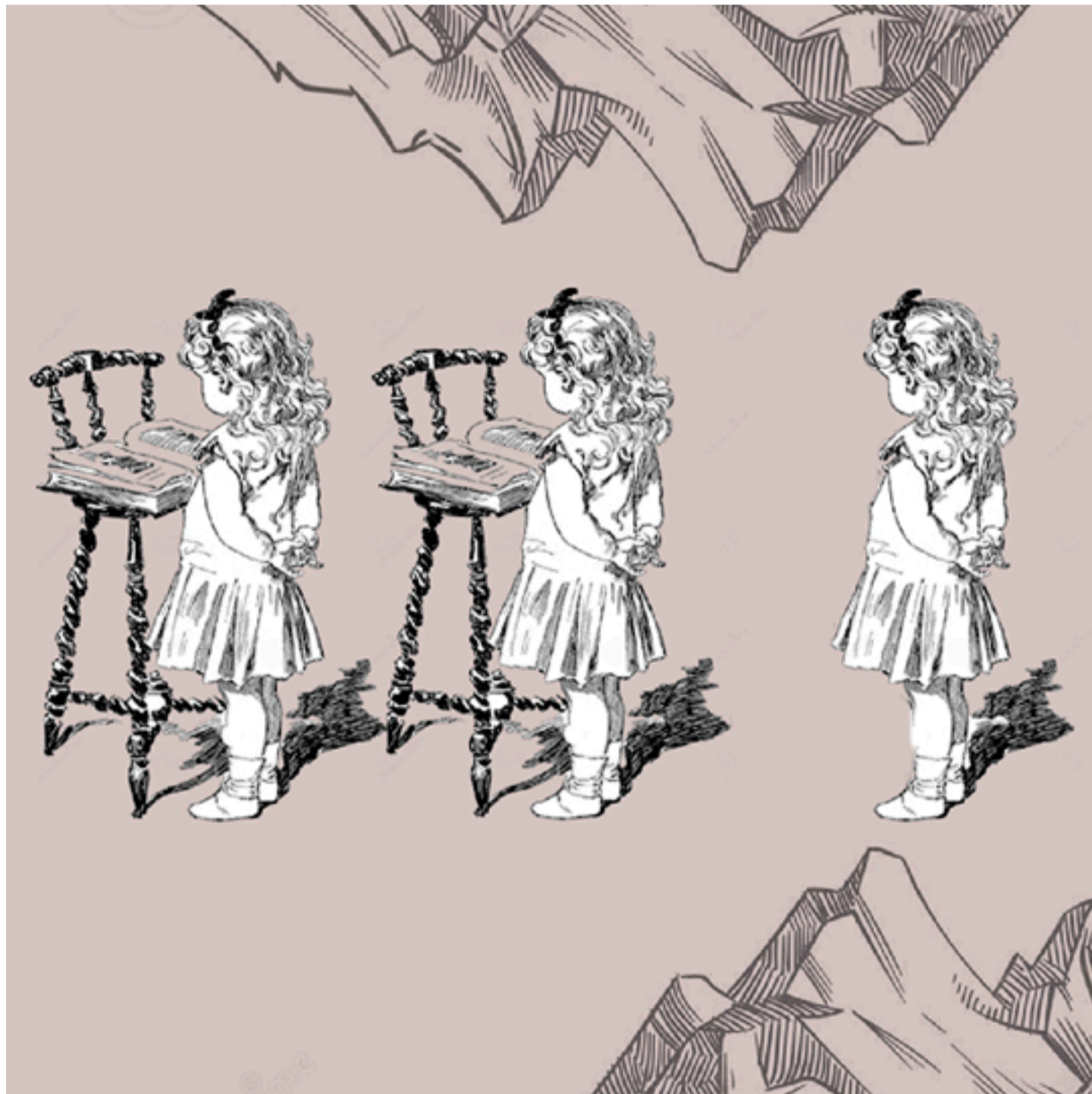

Download PDF

Wanneer extra begeleiding of curriculaire aanpassingen nodig zijn

Sommige kinderen die negatieve jeugdervaringen hebben meegemaakt op jonge leeftijd kunnen later problemen hebben met de executieve functies. Met name wat betreft het vasthouden van de aandacht, organisatie en planning. Zaken als het opschrijven van taken in een agenda of het uitvoeren van de taken volgens specifieke richtlijnen kunnen lastig zijn, waarbij begeleiding en methodologische aanpassingen door leerkrachten soms nodig zijn.

Schoolopdrachten, zowel binnen als buiten schooltijd, kunnen het emotionele welzijn van kinderen aanzienlijk beïnvloeden. Ze zijn vaak één van de triggers die bij leerlingen de meeste angst opwekken. Deze angst is vaak gerelateerd aan de angst om fouten te maken, niet op tijd klaar te zijn of een volwassene teleur te stellen. Daarnaast kan het zelfstandig uitvoeren van taken en het bereiken van de gestelde doelen soms onhaalbaar zijn. Dit is zeker het geval als we de mogelijkheid toevoegen dat de ontwikkeling van de executieve functies van een kind verstoord is.

Executieve functies zijn een set complexe, zelfsturende cognitieve vaardigheden die nodig zijn om een doel te bereiken. Daarom hebben ze een enorme invloed op de organisatie van dagelijkse handelingen en ons gedrag. Er is een bewezen verband tussen sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling en executieve functies. Leerlingen die zijn geadopteerd of in een pleeggezin wonen kunnen op deze aspecten specifieke uitdagingen ondervinden. Wanneer leerkrachten zich niet bewust zijn van de omstandigheden, kunnen zij veel dagelijkse situaties in de klas verkeerd interpreteren.

Enkele van deze vaardigheden die verband houden met schooltaken zijn besluitvorming, probleemoplossing, planning, werkgeheugen, cognitieve flexibiliteit en het monitoren of het reguleren van het eigen gedrag. Deze vaardigheden beïnvloeden de dagelijkse routines in de klas, zoals het systematisch op schrijven van taken in de agenda van de leerlingen, het onthouden van alles wat zij moeten doen en het uitvoeren van taken die zijn opgegeven door de leerkracht. Voor deze kinderen en adolescenten kan dit een zware taak zijn die begeleiding en kleine methodologische aanpassingen vereist. Kleine methodologische aanpassingen kunnen grote veranderingen met zich meebrengen.

Enkele algemene dagelijkse modellen die in de klas kunnen worden gevolgd zijn flexibiliteit in de routines in de klas, peer tutoring, projectwerk waarbij kinderen de architecten van hun eigen leren zijn, of het doen van manipulatieve activiteiten. Enkele van de specifieke aanpassingen die significante veranderingen laten zien zijn:

- **Simpele en duidelijke instructies**

Geef de instructie bij het plannen van een taak op een manier waarbij de leerlingen ondersteund worden in het structureren en uitvoeren van de opdracht, waardoor het gemakkelijker wordt om de taak stap voor stap uit te voeren. Bij oudere leerlingen kan deze richtlijn nuttig zijn bij examens, waarbij korte vragen en duidelijke bewoordingen worden gebruikt. Het kan essentieel zijn voor zowel het proces als het eindresultaat.

- **Huiswerk opschrijven**

Het opschrijven van huiswerk voor alle vakken – op een plaats in de klas die de hele schooldag zichtbaar blijft – zal de leerlingen helpen.

- **Tijd reserveren**

Geef degenen die dat nodig hebben vóór de pauze of bij het afscheid aan het einde van de dag een paar minuten de tijd om hun huiswerk op te schrijven en controleer vervolgens of ze dat gedaan hebben.

- **Geschreven richtlijnen**

Leg uit hoe en wanneer opdrachten moeten worden voltooid, vooral als een bepaald format of een bepaalde inhoud vereist is. Gebruik visuele diagrammen of eenvoudige grafieken om hierin te ondersteunen. Als er sprake is van vergeetachtigheid, analyseer dan wat er mis ging in het proces en reik strategieën aan om dit in de toekomst te verbeteren.

- **Strategieën aanreiken**

Denk bij studie en huiswerk aan de planningsvaardigheden en ruimtelijk inzicht van de leerlingen, de volgorde en manier waarop zij taken uitvoeren. Werk samen met hun familie aan deze strategieën.

- **Proces en resultaten**

Bedenk dat in sommige gevallen het eindproduct (huiswerk) even kostbaar is als het proces (hoe de opdracht uit te voeren). Dit kan betekenen dat er meer tijd nodig is om de taak te voltooien. Verminder zo nodig de kwantiteit ten gunste van de kwaliteit en het proces.

Aanbevelingen voor gezinnen en leerkrachten

Een belangrijke factor waarmee rekening moet worden gehouden is de hulp die gezinnen thuis bieden bij het maken van het huiswerk. De beschikbaarheid en ondersteuning die zij kunnen bieden hebben een doorslaggevende invloed op het gehele onderwijsproces. Enkele aanbevelingen voor het werken met leerlingen zijn:

- **Flexibiliteit bij de beoordeling van het gemaakte werk**

Het eindresultaat dat van elk kind bij een taak wordt verlangd kan verschillen. Sommige kinderen kost het veel meer inspanning dan andere om bepaalde doelen te bereiken. Hier moet rekening mee worden gehouden.

- **Verspreid opdrachten**

Stem huiswerk, opdrachten en toetsroosters tussen leerkrachten op elkaar af om ervoor te zorgen dat de taken evenredig over de week worden verspreid. Het visualiseren van de werklast in de klas is heel nuttig voor zowel leerkrachten als leerlingen.

- **Voorlezen**

Lees de tekst van toetsen en opdrachten hardop voor en zorg ervoor dat elk kind weet wat er van hem/haar wordt gevraagd.

- **Individuele beoordeling**

Enkele simpele maatregelen kunnen het voor leerkrachten gemakkelijker maken om geïndividualiseerde beoordelingen te geven die vooral gunstig zijn voor leerlingen met moeilijkheden. Deze maatregelen omvatten: het vervangen van schriftelijke toetsen door mondelinge toetsen, het wegnemen van de druk van schriftelijke toetsen, de mogelijkheid om te kiezen tussen verschillende modellen of het gebruik van op maat gemaakte opgaven die zijn aangepast aan hun behoeften.

- **Aanpassing van methodologieën**

Flexibele methoden, groepswork of het gebruik van een flexibele en zinvolle didactiek vergemakkelijken zowel het leren als de emotionele en sociale ontwikkeling van de leerlingen. Deze maken het voor de leerkrachten veel makkelijker om zich aan te passen aan het ritme van elke leerling.

- **Afspraken maken met gezinnen**

Tijden afspreken voor het uitvoeren van taken met de leerling en met de gezinnen afspreken wat er van elk kind wordt verwacht, afhankelijk van zijn of haar moeilijkheden.